

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
геріатричного пансіонату приватної форми власності
«Оберіг»**

24.08.2023

м. Київ, 2023

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 24.08.2023 групою НПМ здійснено відвідування геріатричного пансіонату приватної форми власності «Оберіг» (далі – пансіонат, заклад).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Струц Олена Валеріївна, начальник відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Круцюк Антон Володимирович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Прашко Олена Володимирівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Пансіонат знаходиться за адресою: пров. Гладківський, б. 18, м. Харків, 61016.

Відвідування закладу здійснюється вперше.

Заклад розрахований на перебування 30 осіб. На день відвідування у пансіонаті перебувало 28 осіб (20 жінок та 8 чоловіків), із яких 25 – ліжкові хворі та маломобільні особи.

Відповідно до даних з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) ФОП Юсубов Аріф Мубаріз огли (далі – ФОП) функціонує з основним видом діяльності згідно з КВЕД 63.99 Надання інших інформаційних послуг. Окрім того, до зазначених у ЄДР видів діяльності ФОП належать, серед іншого, діяльності згідно з КВЕД 87.10 Діяльність із догляду за хворими із забезпеченням проживання; 87.20 Надання послуг догляду із забезпеченням проживання для осіб з розумовими вадами та хворих на наркоманію; 87.30 Надання послуг догляду із забезпеченням проживання для осіб похилого віку та інвалідів; 87.90 Надання інших послуг догляду із забезпеченням проживання; 88.10 Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання для осіб похилого віку та інвалідів; 88.99 Надання іншої соціальної допомоги без забезпечення проживання.

Надання платних послуг з розміщення, утримання та харчування осіб похилого віку здійснюється на підставі договору, укладеного між ФОП та родичем підопічного, а також заяви-згоди підопічного на перебування у пансіонаті.

Заклад для літніх людей розташований у двоповерховому будинку, який має одну вхідну зону, наявна невелика прилегла огорожена територія (фото 1).

Загальна чисельність працівників закладу складає 8 осіб. Під час денної робочої зміни у пансіонаті постійно знаходиться медсестра та чотири працівники з числа обслуговуючого персоналу, які надають допомогу в обслуговуванні підопічних. В нічну зміну постійно знаходиться чотири працівники з числа обслуговуючого персоналу.

Персонал закладу володіє інформацією про стан здоров'я підопічних, допомагає у дотриманні ними режиму прийому лікарських засобів за призначенням лікаря. Забезпечення підопічних медичними препаратами, підгузками та іншими діагностичними послугами здійснюється їх родичами/близькими.

Зі слів працівників пансіонату, первинну медичну допомогу підопічні отримують відповідно до декларацій, укладених з сімейним лікарем, згідно з Порядком вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.03.2018 № 503.

Пансіонатом укладено договір про співпрацю з КНП «Міська поліклініка № 24» Харківської міської ради відповідно до якого заклад охорони здоров'я проводить медичні огляди підопічних, динамічне спостереження та лікування, забір біоматеріалів для лабораторно-діагностичних досліджень, організовує виїзд лікарів вузьких спеціальностей до пацієнтів (фото 2).

Під час відвідування проведено спілкування з 8 підопічними та 3 працівниками закладу. Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Підопічні, які на момент відвідування знаходились у пансіонаті, контактні та позитивно реагують на відвідувачів.

Під час відвідування з'ясовано, що для підопічних створені належні умови проживання: підопічні забезпечені чистою постільною, натільною білизною, верхнім одягом, чотириразовим харчуванням.

Адміністратором закладу здійснюється закупівля продуктів харчування один раз на тиждень.

Працівниками проводиться прибирання в спальних кімнатах та приміщеннях загального користування. Забезпечується догляд за особами похилого віку: надається допомога у годуванні, здійсненні індивідуальних санітарно-гігієнічних процедур.

У будівлі пансіонату встановлено пожежну сигналізацію згідно з Правилами пожежної безпеки в Україні, затвердженими наказом Міністерства

внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 (фото 3). Здійснюються періодичні перевірки дотримання правил і норм протипожежної безпеки.

У приміщеннях будівлі наявні засоби первинного пожежогасіння.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У ході відвідування встановлено, що у закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі оголошення повітряної тривоги або обстрілів, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт) та абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185 (далі – Критерії діяльності).

Маломобільні підопічні розміщені у т.ч. на II поверсі будівлі, що унеможлиблює їх швидку евакуацію у разі виникнення надзвичайної ситуації. Не застосовується до них і «Правило двох стін», оскільки вони не можуть самостійно без сторонньої допомоги підвестися з ліжка, водночас персоналу, який би міг забезпечити переміщення підопічних у відносно безпечне місце, недостатньо.

Порушення права на свободу та особисту недоторканність (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 29 Конституції України).

2. Під час відвідування з'ясовано, що договори про надання соціальної послуги укладаються не з підопічними, а з їх родичами. Водночас ФОП не вимагає довіреності на вчинення таких дій від родичів або рішення суду про призначення їх опікунами/піклувальниками підопічних. До того ж форма договору, який укладається в пансіонаті, не відповідає формі Типового договору про надання соціальних послуг, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 23.12.2020 № 847.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

3. Пансіонат не пристосований до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме:

заклад не обладнано ліфтами або підйомниками та пандусами;
коридори закладу не обладнані поручнями;

сходинок в закладі не промарковані та не контрастують у відношенні до інших сходінок сходового маршру і до горизонтальних площадок сходового маршру (фото 4, 5);

у санітарно-гігієнічних кімнатах пансіонату не облаштовані штанги поворотні або відкидні сидіння (фото 6, 7) .

Зазначене також унеможлиблює безперешкодне пересування підопічних пансіонатом, зокрема, з метою відвідування приміщень, які розташовані на першому поверсі будівлі.

Порушення прав осіб похилого віку на отримання послуг стаціонарного та паліативного догляду відповідно до вимог законодавства (Закон України «Про соціальні послуги», Державний стандарт стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності).

4. Фактично закладом надається соціальна послуга стаціонарного цілодобового догляду. Законом України «Про соціальні послуги» визначено, що надавачами соціальних послуг є юридичні та фізичні особи, фізичні особи-підприємці, включені до розділу «Надавачі соціальних послуг» Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг Міністерства соціальної політики України. Однак, у порушення вимог постанови Кабінету Міністрів України «Про Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг» від 27.01.2021 № 99 та статті 15 Закону України «Про соціальні послуги» заклад не внесено до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, що унеможлиблює здійснення моніторингу надання соціальних послуг та оцінки їх якості уповноваженими органами у системі надання соціальних послуг.

Зі слів адміністрації закладу, відповідний пакет документів підготовлено та направлено на розгляд компетентних органів.

5. Усупереч вимогам статті 22 Закону України «Про соціальні послуги» у закладі не складаються індивідуальні плани надання соціальної послуги стаціонарного догляду на підставі результатів комплексного визначення та оцінки індивідуальних потреб отримувача соціальної послуги, у якому мають бути зазначені заходи з надання такої послуги, відомості про необхідні ресурси, періодичність і строки виконання, відповідальних виконавців, дані щодо моніторингу результатів.

Зокрема, відсутній індивідуальний план надання соціальних послуг, що є порушенням пункту 2 розділу III та пункту 2 розділу IV Державного стандарту.

Порушення права на достатній життєвий рівень (стаття 48 Конституції України).

6. У ході відвідування групою НПМ виявлено перенаселення в кімнатах пансіонату, що є порушенням норми житлової площі на особу, встановленої на

рівні 8-10 м², та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007) (фото 8).

Порушення права на гідні і безпечні умови перебування (стаття 28 Конституції України, статті 9, 20 Конвенції про права осіб з інвалідністю).

7. Організація чотириразового харчування в закладі забезпечується власними потужностями. Продукти закупаються і використовуються для приготування їжі без маркування, що суперечить Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

У пансіонаті відсутнє денне, перспективне та дієтичне меню, що не дає змогу забезпечити його різноманітність, розрахувати енергетичну цінність харчових продуктів, збалансованість раціону. Підопічні та їх родичі не мають можливості ознайомитися з меню.

8. Більшість підопічних приймають їжу у власних кімнатах поряд з ліжком за приліжковими тумбочками, що є незручно та негігієнічно (фото 9).

9. У житлових кімнатах, у яких проживає більше, ніж одна особа, відсутні ширми для забезпечення приватності під час здійснення індивідуальних гігієнічних процедур, що є порушенням пункту 34 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання.

Порушення права підопічних на отримання інформації про свої права та обов'язки, права направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів влади (статі 40 і 57 Конституції України, стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

10. У закладі відсутні стенди з інформацією про права підопічних, а також номери телефонів гарячих ліній та посадових осіб, до яких вони можуть звернутися у разі порушення їхніх прав (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини). Також відсутня інформація про надавача послуг, правила внутрішнього розпорядку та ін.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

ФОП Юсубову Аріфу Мубаріз огли (Пансіонат «Оберіг»)

1. Привести діяльність пансіонату у відповідність до положень Закону України «Про соціальні послуги», Критеріїв діяльності та Державного стандарту.

2. Завершити процес внесення інформації про пансіонат до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг.

3. Забезпечити:

приведення договору, який укладається у пансіонаті, до форми Типового договору про надання соціальних послуг, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 23.12.2020 № 847;

складення індивідуальних планів надання соціальної послуги підопічним; розробку та затвердження плану (алгоритму дій) у разі виникнення надзвичайної ситуації;

підопічних приліжковими столиками.

контроль за організацією харчування підопічних;

дотримання права підопічних на приватність, зокрема оснастити всі житлові кімнати, у яких проживає більше, ніж одна особа, ширмами;

розміщення у доступному місці стенду з інформацією про права підопічних, а також номери телефонів гарячих ліній та посадових осіб, до яких вони можуть звернутися у разі порушення їхніх прав (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини);

дотримання вимог ДБН В.2.2-40:2018;

дотримання норм житлової площі на особу відповідно до вимог ДБН В.2.2-18:2007;

4. Опрацювати можливість забезпечення щоденного перебування на свіжому повітрі для маломобільних осіб та ліжкових хворих.

Додатки: фотоматеріали – на 4 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

**Начальник відділу реалізації
національного превентивного механізму
в закладах соціального забезпечення та
освіти Департаменту з питань реалізації
національного превентивного механізму
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини**

Олена СТРУЦ

Фотоматеріали

Фото 1

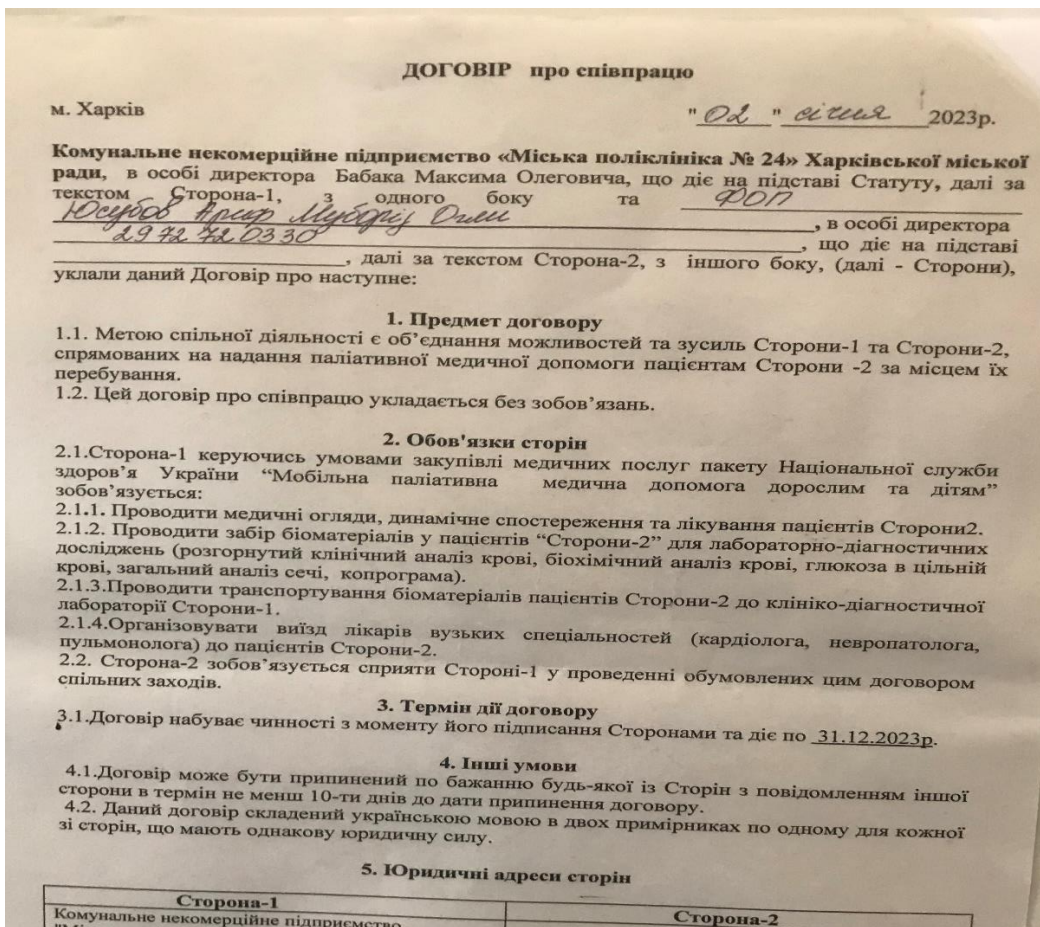

Фото 2

Фото 3

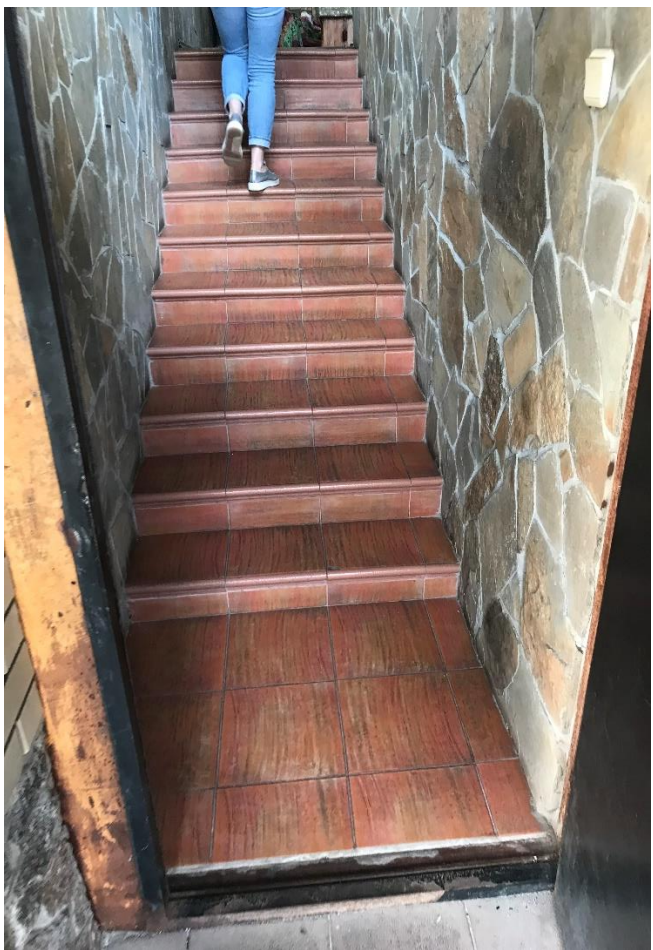

Фото 4

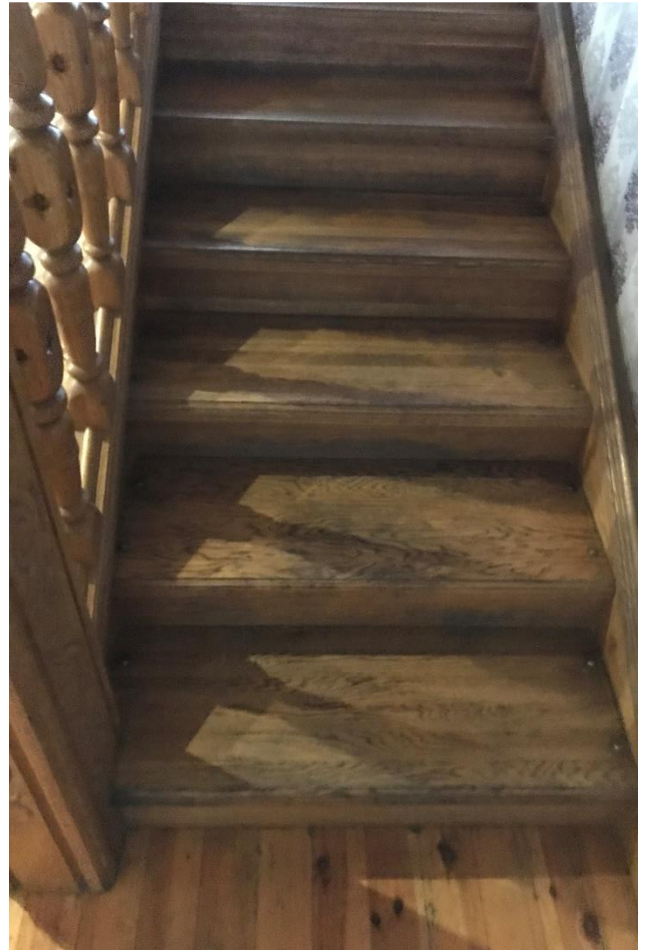

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9